

A pesti „tájnyelv” 1912 = [Név nélkül] (1912): A pesti „tájnyelv”. *Magyar Szó* 13/252 (1912. november 6.): 1.

URL: http://www.fszek.hu/kivagatok/kivagatok/zsargon_494_511/494-511-003.html.

Előfizetési árak:

Éves ár	12	kor.	—	22.
Féléves	6	—	—	—
Negyedéves	3	—	—	—
Egy óra	1	—	—	—

Budapesti Napló-val együtt				
Éves ár	20	kor.	—	32.
Féléves	10	—	—	—
Negyedéves	5	—	—	—
Egy óra	1	—	—	—

Harminc szén	—	—	—	6 fillér
Hétven	—	—	—	8

MAGYAR SZÓ

POLITIKAI NAPILAP.

Apróhirdetések ára

Egy szó	—	—	—	4 fillér
Vastagabb betűvel	—	—	—	6 fillér

Hirdetések díjazás szerint.

Megjelen minden nap.

Szerkesztőség:

V. ker., Szalay-utca 2. sz.

Kiadóhivatal:

VI. ker., Andrássy-ut 88. sz.

Budapest, 1912.

Felelős szerkesztő: Dr. PÁLYI EDE.

Szerda, november 6.

A pesti „tájnyelv“.

Ennek a mi szegény magyar nyelvünknek igen sok ellensége volt és van, hanem olyan egy sincsen, mint a pesti „tájszólás“. Tájszólásnak nevezem már én is azt, ami semmiképen sem más, mint *jargon*. Nevezem pedig ennek azért, mert *Molnár Ferenc* csak a napokban kelt ki azok ellen, akik a Pestén divatozó „kiszólásokat“ helytelenítik, a nyelv fejlődésére, tisztaságára nézve károsnak tartják, holott, — mondja ő, — ha joga van egyes vidékeknek tájnyelvet alkotni, miért ne lenne meg ez a joga Pestnek is? Ennélfogva tehát állapodjunk meg abban, hogy a pesti nyelvet tájnyelvnek nevezzük mindaddig, amíg be nem bizonyítjuk, hogy ez bizony nem tájnyelv.

Tájnyelvnek, tájszólásnak nevezi a nyelvtudomány a nyelv egyes helyi alakjait, de e meghatározásban implicite benne van, hogy a magyar tájszólás nem lehet más, mint a magyar nyelv egyes szavainak vidékenkinti más-más helyi alakja. De mindig a magyar nyelvnek, vonatkozzék ez a különbség az egyes nyelvjárásoknak akár szókinccsére, akár pedig a szavak kiejtésére.

Ez a meghatározás azonban semmiesetre sem állhat meg a pesties beszédet illetőleg. Mert a *grund*, a *jasz*, a *strigo*, a *standse* nem magyar szókinccs, sem pedig olyan Pesten átídomult szavak, amelyeknek magyar vidékenkint más és más lenne a kiejtési módjuk. Ezért a magukat csak pesti ember jargoni

ságot“, „nem létezik“, hogy minden pesti ember megértse, tehát ez nem is „egy“ nyelv, nem is „egy“ tájnyelv, hanem csupán kiseded köröcskék „nyelvicsekje“, s épen olyan „létjoggal bír“, mint a tolvajnyelv. Hogy az „írók által is használva lesz“, az csak annyit bizonyít, hogy az írók kezdik elfelejteni, mit követel tőlük a magyar nyelv.

Eddig úgy volt, hogy a Pázmánok, Vörösmartyk és Aranyok voltak letéteményesei az igazi, romlatlan magyar nyelvnek. Másutt is így volt. S ezért mondhatták például Shakespearról azt, hogy elveszhet az angol nyelv, az ő munkáiból rekonstruálni lehetne azt. Vajjon a mai magyar írók elmondhatják-e munkáikról ugyanezt? Ahogy az a rekonstruált magyar nyelv „kinézne“! — pesti tájnyelven szólva.

Az irodalmi nyelvnek mindenekelőtt közérthetőségre kell törekednie. Ennélfogva kerülnie kell a tájszavak használatát is, amit szintén nem tartozik mindenki megérteni. Vagyis hiába tettük meg Molnár Ferencnek azt a koncessziót, hogy a pesti nyelv tájnyelv, ime, kiderül, hogy ő ezzel sem ér el sokat. Mert a józan ész mondja, hogy tájszólásokat sem szabad az irodalomban használni. Pedig a tájszólások nem pic-kap-ok mellett születtek, azt a nyelv letéteményese, a nép csinálta, azoknak történeti multjuk van. Még sem szabad használni, ha a közérthetőség rovására esik használatuk. Ugyanigy vagyunk ez elavult szavakkal is, noha ezekből sem lehetne senki kétségbe hozni

ruí. Az író, ha nyelvművész, nem fogja ezt a keletkező új magyar nyelvet támogatni, hanem igyekszik azt a maga magyaros beszédével kiszorítani, kigyomlálni onnan, ahol egyáltalában nincsen helyén. Az irodalomban tudniillik.

Azt mondhatná erre akár Molnár, akár másvalaki, hogy épen mert a nyelv élő valami, ne álljunk meg az eddigi szókinccsnél, hanem szaporítsuk azt. Tegyük ötletesebbé, fordulatossabbá, változatosabbá. Azt mondom rá, helyes, ha a közszükséglet kívánja és ha ez a nyelvújítás tényleg növeli a szókinccset. De hát ezt csinálja a Molnár tájnyelvi? Nem! Elcsavarja a szavak értelmét, de új szavakat nem ad. Például: ilyen fiatal! ilyen keskeny! murizik, (veszekszik), maga nekem pepita, stb. stb. Ezek ugyan mind nagyon ötletes, szellemes kiszólások, de nem tudjuk, hol van közöttük egyetlen egy új szó is? Egy, sincs. Tehát ez a tájnyelv vagy idegen szavakat csavar el, vagy magyar szavak jelentését csavarja el. De jót és újat nem ad. Izlésest sem. Hol van tehát az az ok, amiért használni kell azokat. Vagy amiért ne mint a nyelvet fertőző metelyt tekintsük.

Mi ennek a következménye? Az, hogy keletkezik Pesten nyelv, amely csufúsága a magyarnak s amely olyan felületessé és léhává teszi az írókat is, hogy még azoktól sem várhat a szegény nyelv kiméletet. Keletkezik irodalom, amely minden lesz, csak magyarul írott nem, irodalom, amelynek magyarsága rettenetes.